



FOTO OSSIP VAN DUIVENBODE

Het entreegebouw van het nieuwe museum bij **Nationaal Monument Kamp Amersfoort**.

Museum maakt leegte voelbaar

NIEUW MUSEUM Bij Nationaal Monument Kamp Amersfoort is een nieuw, ondergronds museum gebouwd. Een beklemmende rondgang door deze onderwereld leidt langs de levens van de gevangenen.

Door onze redacteur
Bernard Hulsman

Een bezoek aan het nieuwe museum van Nationaal Monument Kamp Amersfoort lijkt nog het meest op een tocht door de onderwereld. Een smalle, lange, rechte trap tussen twee hoge wanden van ruw beton is de opmaat tot de beklemmende rondgang door de onlangs in gebruik genomen ondergrondse tentoonstellingsruimte van 75 bij 13 meter. Kleur kent de Amersfoortse onderwereld bijna niet: grijs is het beton, zwart is de duisternis en wit - en heel soms lichtgeel - is het kunstlicht dat op theatrale wijze overal in het museum schijnt.

Op sommige wanden lichten honderden kleine zwart-witportretfoto's op van de in totaal 47.000 gevangenen die in de oorlogsjaren 1941-45 in *Durchgangslager* Amersfoort zaten. Sommige

portretten, waaronder die van de 'goede' kampbewaarder Willy Engbrocks en de op gruwelijke wijze in het kamp omgekomen Amsterdamse ex-wethouder Monne de Miranda, beslaan bijna de volle hoogte van de onderwereld.

Midden in het museum kunnen de bezoekers, die soms bijna acteurs worden, op voetafdrukken op de vloer gaan staan. Hier worden ze gevangen in lichtbundels en kunnen ze zichzelf op een reflecterende wand als schimmen in het halfduister zien. Elders staat een lage vitrine met de half vergane schoenen van zeven van de 650 in het kamp gestorven gevangenen. Wie achter de vitrine bijna in de schoenen van de doden gaat staan, ziet aan de overzijde van de ruimte zeven geweren op zich gericht.

Kampmemorabilia

Al in 2014 nam de Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort het besluit dat er een museum moest komen.

Zowel de collectie kampmemorabilia als het aantal bezoekers groeide zo snel dat het bezoekerscentrum uit 2004 te klein was geworden. Van het oorspronkelijke kamp, waarvan het eerste deel in 1939 werd gebouwd als oefenplaats van het Nederlandse leger, was toen weinig meer over. In de jaren zestig was het grootste deel van het kamp gesloopt om plaats te maken voor een opleidingscentrum van de politie.

Toen Kamp Amersfoort in 2000 een Nationaal Monument werd, resteerde van het *Durchgangslager* alleen nog een wachttorens, een klokkenstoel, een vervallen toegangspoort en het kantoortje van de kampcommandant dat was versierd met twee fresco's van werkende gevangenen en het kamp in vogelvlucht. Er stond de ontwerpers van het museum (landschapsarchitect Cor Geluk, architect Jacques Prins en 'experience designer' Erik Bär) in 2014 slechts een klein deel van het oorspronkelijke kampterrein ter beschikking.

Hun idee om dit niet vol te zetten met een museumgebouw en de restanten van het kamp, maar er een appèlplaats van te maken, blijkt een gouden greep. Ook nu de metershoge omheining van cortenstaal er nog niet staat - die wordt in juni voltooid - is de leegte vol rijen betonnen schoenafdrukken imposant. Ook de gereconstrueerde 'rozentuin', een smalle strook tussen twee hekken van prikkeldraad die als strafverblijf voor de gevangenen diende, heeft op het terrein een plaats gekregen.

De enige zichtbare nieuwbouw op het kampterrein is de toegangspoort tot de onderwereld, een mooie, messcherpe doos waarin het kantoortje en de fresco's zijn opgenomen. Een van de wanden van het poortgebouw is van halfreflecterend glas. Dit weerspiegelt de bomen van het bos dat de schrijver/schilder Armando, die als kind vlak bij het kamp woonde, een halve eeuw geleden tot 'schuldig landschap' uitriep.

Architectuur

Gebouw: Museum Kamp Amersfoort.

Ontwerp: Inbo/Juurlink
[+] Geluk/Tinker imagi-
neers.

